

себе особливої уваги правоохоронних органів і місцевих злочинних лідерів, прагнуть влаштувати якомога більше своїх людей в легальні структури, зав'язати необхідні зв'язки, запровадити агентуру в правоохоронні органи.

Крім цього, співпраця з афганськими талібами дала чеченцям можливість заявити про себе в міжнародному наркобізнесі.

Цигани займаються різними злочинами. Наприклад, здійснюють крадіжки та грабежі на квартирах у присутності господарів. Типовий спосіб проникнення в квартиру полягає в тому, що, спекуючи на людських почуттях, циганка з малолітніми дітьми ходить по квартирах і просить пустити переповити немовля або дати води, каже, що біженка. Потрапивши в квартиру, діти швидко проникають в кімнати, поки дитину сповивають на кухні у присутності господині, хапають все, що під руку потрапить. Якщо господарі літні і немічні, цигани взагалі можуть увірватися силою, відкрито пограбувати.

Проте, основною статтею доходів циганських угруповань залишається наркобізнес. З'являються цілі циганські родини, які промишляють цим. Чоловікам таких циганських кланів-сімей практично завжди вдається уникнути відповідальності, оскільки безпосередньо самою справою займаються в основному жінки, і, саме вони потрапляють до рук поліції.

*Левченко Н.О., здобувач кафедри
юридичної психології Національної
академії внутрішніх справ*

ОСОБЛИВОСТІ ІНДИВІДУАЛЬНО-ПРОФІЛАКТИЧНОЇ ДІЯЛЬНІСТЬ ДІЛЬНИЧНОГО ОФІЦЕРА ПОЛІЦІЇ

Безумовно, що основними в діяльності дільничних офіцерів поліції (ДОП) мають бути функції вивчення населення і профілактика злочинів. Якщо із цих позицій розглядати сутність інституту дільничних офіцерів поліції, зокрема, з

погляду змісту їхньої діяльності, то можна дійти висновку, що вона інформаційно - попереджувальна. З іншого боку, профілактична діяльність ДОП є психологічно детермінованою, з огляду на її виключний соціально - публічний характер і функціонально - процедурні аспекти психологічної взаємодії дільничного офіцера з об'єктами індивідуально - профілактичного впливу.

Оцінка ефективності праці дільничного офіцера поліції має кількісні та якісні характеристики:

а) показник результативності – кількість виконаних дільничним за певний період часу однорідних дій у межах реалізації певного функціонального обов'язку (кількість попереджених чи припинених злочинів, складених протоколів про адміністративні правопорушення тощо);

б) показник якості – кількість дій, що не дали очікуваного результату, виконаних із порушенням законодавства чи встановлених термінів (кількість допущених порушень законності, скасованих прокурором постанов про припинення кримінального провадження тощо);

в) показник ефективності – співвідношення показників результативності та якості, що характеризують виконання певного функціонального обов'язку.

Під час оцінювання індивідуальної профілактики враховують:

☒ своєчасність виявлення осіб, які можуть учинити правопорушення, зокрема знятих із обліку у зв'язку з виправленням, і таких, які вчинили злочини в період перебування на обліку; кількість злочинів, яким запобігли;

☒ кількість осіб, які задумували або готували злочини, і відмовилися від злочинних намірів унаслідок ужитих заходів.

Одним із найважливіших напрямів професійної діяльності ДОП, який потребує нині ретельного наукового осмислення та юридико-психологічного дослідження, є індивідуально-профілактична робота дільничного офіцера, спрямована на попередження та запобігання вчиненню правопорушень і злочинів конкретними особами. Доведено, що попередити

злочин – означає не лише запобігти порушенню закону та врятувати життя і здоров'я людини, а й забезпечити нормальне функціонування суспільного буття в країні.

Діяльність ДОП, крім правових аспектів, має також і суттєву морально-психологічну складову. Індивідуальна профілактична робота полягає не лише в тому, щоб максимально обмежити дії особи, яка стала об'єктом профілактичного впливу, і цим самим за допомогою всіх можливих та доступних за цих умов способів та засобів позбавити її можливості вчинити злочин чи адміністративне правопорушення, а й у тому, щоб повернути її до нормального, суспільно корисного способу життя.

Отже, сутність індивідуально-профілактичної роботи ДОП полягає у проведенні комплексу заходів щодо виявлення й постановки на облік осіб, від яких, з огляду на встановлені факти їхньої антисуспільної поведінки, можна очікувати вчинення правопорушень, і здійснення впливу на їхню поведінку з метою недопущення вчинення ними злочинів та інших правопорушень.

Узагальнюючи системність профілактики правопорушень і злочинів на загальнодержавному рівні, доцільно зазначити, що основними її цілями є: виявлення та усунення (послаблення та нейтралізація) причин злочинності, окремих її різновидів й умов, що їй сприяють; виявлення та усунення ситуацій, які безпосередньо мотивують і провокують злочинну поведінку в певному середовищі; виявлення в соціумі груп підвищеного кримінального ризику та його зниження; виявлення конкретних осіб, від яких імовірно слід чекати вчинення злочину, і реалізація стосовно них корекційного впливу.

Перелік завдань профілактичної діяльності передбачає: з'ясування та аналіз конкретних явищ, процесів, обставин як детермінант правопорушень і злочинів; вивчення факторів, що спричиняють формування особистості правопорушника і реалізацію його протиправних намірів; установа кола осіб потенційних правопорушників, усунення криміногенних

чинників шляхом реалізації індивідуально-профілактичних заходів.

У загальному вигляді індивідуальна профілактика може бути схарактеризована як спеціальна діяльність щодо усунення причин й умов здійснення негативних, суспільноне схвалюваних учинків конкретною особою. У цьому значенні індивідуальне попередження становить частину (напряма) певної соціальної діяльності, основною функціональною відмінністю якої є цілеспрямоване виявлення й усунення причин та умов антисуспільних виявів.

Індивідуальне попередження може здійснюватися не лише щодо злочинів, а й інших порушень соціальних норм, які за своїм антисуспільним змістом мають широкий діапазон: від найнезначніших відхилень від «соціальних стандартів», загальноновизнаних правил поведінки і моральних принципів – до правопорушень, зокрема найбільш суспільно небезпечних, якими є злочини. Кожен із різновидів цих порушень обумовлений відповідними причинами й умовами, антисуспільний зміст і значущість яких, а отже, їхня соціальна шкідливість і небезпека, різняться.

Свою специфіку має й індивідуальна профілактика вчинення злочинів. Вона визначається, передусім, об'єктом цієї діяльності. Поняття об'єкта індивідуально-профілактичної діяльності, спрямованої на попередження саме злочинів, пов'язане з адекватним уявленням про причини й умови індивідуальної злочинної поведінки, хоча останні, на нашу думку, і не є безпосереднім її об'єктом.